

Teatre

DON JOAN. Comèdia en 3 actes, Joan Baptista Xuriguera. Publicacions "Ilerda". Barcelona, 1961.

El mite de Don Joan, nascut en terres castellaness—o andaluses—semblava estrany a la nostra mentalitat i poc apte per a inspirar els nostres escriptors. En poc temps, però, i des d'angles ben diversos, tres escriptors catalans, que jo sàpiga, l'han projectat damunt la nostra escena. I el fet que cap de llurs creacions no hagi encara pujat a les taules només vol dir que el nostre teatre passa per una crisi de desorientació lamentable. Després de Tirso de Molina, Molière, Byron, Zorrilla, els Machado, i d'altres il·lustres autors que han intentat donar a la figura del "burlador de Sevilla" un gruix humà i una categoria de símbol, és curiós que fins fa poc temps no hi hagi hagut escriptors catalans que s'hagin enfrontat amb el mite prestigiós. És cert que, com diu Xuriguera en el seu pròleg, "a Catalunya tenim una llegenda plena de vigor i de meravella, que veiem emparentada estretament amb el Don Juan universal", que és el Comte Arnau. Evocada amb força amplitud en els poemes de Maragall, Sagarra i Colom, només

ha estat duta a l'escena amb l'escenificació del poema de Maragall que fa cinquanta anys intentava, amb la música de Pedrell, un dels Espectacles Graner. Hi ha, pendent d'estrena, un interessant *Comte Arnau* del poeta Miquel Arimany; fa vint anys Joan Oliver i Xavier Benguerel van encetar-ne un altre que no sé si ha estat enllestit. Com el de Don Joan, el mite del nostre Comte voltat de flames mereix d'ésser evocat també amb interpretacions, si cal, contradictòries.

Paral·lelament al *Don Joan*, en vers i subjecte al patró tradicional—però amb subtils adaptacions al nostre tarannà—que ha publicat en edició limitada Ferran Soldevila, i a l'obra *L'esquelet de Don Joan*, publicada a París pel poeta Josep Palau i Fabre, Joan Baptista Xuriguera ens n'ofereix una altra versió. I el seu llibre s'afageix a cinc o sis més que en els darrers anys han acreditat el seu nom com a autor d'una empena que, si més no, l'acredita d'audaç, puix que cal una certa audàcia, avui, per a conrear el poema èpic, com ha fet aquest escriptor lleidatà amb *Indibil i Mandoni* (1955), o el poema dramàtic—la tragèdia, diríem, a la manera de Víctor Balaguer o Picó i Campamar—amb *Anibal* (1957), la poesia de diversos metres i ritmes, però sempre de forma acadèmica, del recull *El cor vermell* (1958) i la novel·la poemàtica, d'ambient muntanyenc, amb *Margarit* (1959). Provatures interessants, en les quals abunden els encerts.

Aquest *Don Joan* de Joan Baptista Xuriguera és en prosa, i és situat en una època i en un indret indeterminats. El Seductor intenta d'excusar-se de les seves accions, i arriba a penedir-se'n. Però aquest punt de contrició no basta, a la manera castellana, per a salvar l'heroi de l'amor inestable. La seva condemna, dictada pel Secretari de la Vida, es confon amb la del Comte Arnau: "Et condemno a córrer eternament, damunt del teu cavall blanc, sense que mai més puguis deturar-te". Don Joan esdevindrà l'ànima en pena, l'etern recordatori d'una història dramàtica de pecats i de crims.

Es difícil de jutjar, a la lectura, les virtuts teatrals d'una obra curiosament qualificada de "comèdia" pel seu autor, i que, en certs moments, sembla oferir un esquematisme enemic de les gradacions. Però l'intent de Joan Baptista Xuriguera d'actualitzar i catalanitzar el mite de Don Joan és ben interessant, i el llenguatge planer i expressiu que utilitza per als seus diàlegs i soliloquis—Xuriguera no tem pas d'emprar el monòleg, que una convenció moderna allunya sovint, com a artificio, de les taules—contribueix a fer agradable la lectura d'aquest nou llibre seu.

Rafael Tasis